

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จิระประภา หงษ์เงิน¹, ธารณันท์ พรหมขัตตะ², บุษรา พิลลา³,พลวัต สอนมั่ง⁴ และ ธนากร ทั้งเรือง⁵

Received: 2 May 2023; Revised: 16 May 2023; Accepted: 2 June 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2) เพื่อวิเคราะห์การท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และสมาชิกในชุมชน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประกอบด้วย 3 แนวทางที่สำคัญ คือ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Activity) ด้วยการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน 2) การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) โดยชุมชนต้องหาจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อนำเสนอเรื่องราวและประสบการณ์ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว และ 3) ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าผ่านการลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้นำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการวางแผนนโยบายการพัฒนาและเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้บริบทพื้นที่ชุมชนเป็นตัวตั้ง ในการอนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยววิถีถิ่น, กิจกรรมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

¹⁻⁵ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Guideline for the Promoting Rural Tourism through Creative Tourism Activities in Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province

Jiraprapa Hongngoen¹, Taranan Promkhadja², Butsara Pila³,
Phonlawat Sonmang⁴ and Thanakorn Thangruang⁵

Abstract

This research article aims to, 1) To study the community context of Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province. 2) To analyze rural tourism through creative tourism activities in Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province, and 3) To propose guidelines for promoting rural tourism through creative tourism activities in Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province, by using qualitative research method was based on in-depth interviews with key informants with a semi-structured interview are: government officials, community leaders, tourism operators, and community members by using the purposive sampling for a content analysis. The results were found a guideline for the promoting rural tourism through creative tourism activities in Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province consist of 3 important approaches: 1) Tourism activities by designing tourism activities that conform to the community lifestyle. 2) Learning and Knowledge Sharing the community must find its strengths or identity in order to present stories and experiences through exchanging knowledge between local people and tourists, and 3) Shared experiences between tourists and communities In which tourists gain valuable experiences through operations activities. However, the tourism-related sector has applied the results of the study to planning development policies and as a guideline for promoting tourism by using the community context as a basis in preserving ways of life, culture, traditions through sustainable creative tourism activities.

Keyword: Rural Tourism, Tourism Activities, Creative Touris

^{1 -5} Arts Program, Tourism and Service Industry Program, Faculty of Business Administration Northern College

บทนำ

การให้คำนิยามของ Ecotourism มีหลากหลายขึ้นอยู่กับภูมิหลังของแต่ละคน หรือสังคมที่ผู้เขียนหรือนักวิชาการคลุกคลีอยู่ โดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาที่คู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในบริบทสังคมไทยที่คนกับธรรมชาติมีความผูกพันใกล้ชิดกัน แนวคิดนี้จึงเน้นบทบาทของคน และชุมชนมากขึ้น (พจนานุกรม, 2546) หน่วยงานภาครัฐต่างให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน มุ่งเน้น การฟื้นฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพเดิม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และเสริมสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทย ด้วยวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การต่อยอดในการสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรม และวิถีชุมชน ในท้องถิ่นเป็นสำคัญ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งมองว่าคนและชุมชนเข้าไปมีบทบาทในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมกับส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีแหล่งธรรมชาติเป็นฐาน นอกจากนี้ภาครัฐยังมี โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนทั้ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ และพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงการส่งเสริมจิตใจให้เกิด การท่องเที่ยวชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการ Amazing Thailand Go Local ท่องเที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโตใหญ่ เมืองไทยเติบโต โครงการ Village To The World เพิ่มมูลค่ายกระดับการท่องเที่ยว โครงการ OTOP Village หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว 8 เส้นทาง โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เป็นต้น

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันแตกต่างกันไป จากอดีตที่มีวัตถุประสงค์พักผ่อน แสวงหาความสุข ความสนุกสนานเพลิดเพลินผ่านการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเปลี่ยนเป็นเน้นการเรียนรู้ ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ หรือมีส่วนในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรมนั้น เน้นการเรียนรู้ ต้องการประสบการณ์ที่แท้จริงจากการเดินทางท่องเที่ยว โดยต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับเจ้าของวัฒนธรรม ศึกษา เรียนรู้ รวมถึงการใช้ชีวิตร่วมกับเจ้าของสถานที่ ให้ความสำคัญถึงความปลอดภัยของผู้มาเยือนกับเจ้าบ้าน หรือ เจ้าของพื้นที่ วัฒนธรรมการท่องเที่ยวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อก่อให้เกิดความจดจำ และได้รับประสบการณ์ที่ประทับใจจากการท่องเที่ยว จึงได้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ คือ การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (TAT Review Magazine, 2015) จากแรงขับเคลื่อนของนักท่องเที่ยวที่ปรารถนาจะสัมผัสประสบการณ์ที่เป็นชุมชน

ท้องถิ่น และการท่องเที่ยวอย่างจริงจังเท่านั้นมีมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวทั้ง ในประเทศไทยและจากทั่วโลก เดินทางไปเยือนสถานที่ใหม่ ๆ ที่ออกนอกเส้นทางเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ที่พักอันมีเอกลักษณ์ และประสบการณ์ในชุมชน จะช่วยให้ถึงจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว การท่องเที่ยววิถีถิ่น หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงาน สร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ งดงามสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นฐาน มีความเข้าใจ ในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการ การท่องเที่ยวการท่องเที่ยววิถีถิ่น (ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2549)

การท่องเที่ยววิถีถิ่นจะช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และการตระหนักรู้ถึงคุณค่า ความสำคัญของ สิ่งแวดล้อม และมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ ในชุมชน โดยร่วมกันฟื้นฟูชุมชน โดยใช้ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อม วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน แห่งนี้โดยใช้การ ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นำเสนอเรื่องราววัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตชาวสวน ที่สะท้อนวิถีความเป็นไทย (รพีพัฒน์ เกษโกศล, 2557) โดยสอดคล้องกับแนวคิด การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยสะท้อนวิถีไทยที่มี จุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาให้ชุมชนนั้น ๆ เกิดความยั่งยืน โดยมีการจัดกิจกรรม ท่องเที่ยวที่ สอดคล้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตในชุมชนใน เชิงการ เรียนรู้ นอกจากนี้ภาคธุรกิจ และชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใช้การท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือใน การรักษาความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ และผลประโยชน์ แท้คนในพื้นที่จะได้รับทั้ง ในรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์ตอบแทนตามระบอบทุนนิยมและ ความยั่งยืน ของการพัฒนา (ชัยรัตน์ จุสปาโล, 2561) โดยความสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยววิถีถิ่น และ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีจุดสนใจอยู่ที่เอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะทาง วัฒนธรรมชีวิตความเป็น อยู่ชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาและเรียนรู้ ถึงวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของชุมชน โดยพื้นที่หนึ่งซึ่งมีประเพณี วิถีชีวิต ของชุมชนที่มีการดำรงชีวิต และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น คือ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน คนพะวอ มีความรักและหวงแหนทรัพยากร ธรรมชาติที่ตนมีอยู่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตามแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมไปถึงการ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรักใคร่สามัคคีกัน อาชีพหลักเกษตรกร นอกจากนั้น ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ยังมีแหล่งท่องเที่ยว ประเพณีที่มีชื่อเสียง และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตำบล และมีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ (องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ, 2554) มีวัฒนธรรมที่สามารถนำมาส่งเสริม

การท่องเที่ยว ให้พัฒนาเป็นพื้นที่เส้นทางแม่เหล็กด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความสำคัญในการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่น ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่สอดคล้องตาม ยุทธศาสตร์ที่ 3 ของกระทรวงวัฒนธรรม โดยการนำทุนวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าทางสังคม และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยการศึกษาวิจัย และประยุกต์สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดคุณค่า ทั้งส่งเสริมความยั่งยืนของวัฒนธรรม โดยการเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทย คุณค่าดั้งเดิม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อวิเคราะห์การท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้นำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการวางแผนนโยบายการพัฒนาและเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้บริบทพื้นที่ชุมชนเป็นตัวตั้ง ในการอนุรักษ์วิถีชีวิต วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และสมาชิกในชุมชน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่าน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. บริบทพื้นที่ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ภาพที่ 1 บริบทชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ที่มา: คณะผู้วิจัย 2566

ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีพื้นที่ 668.91 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 418,006.75 ไร่ จำนวนประชากร ผู้ชาย 438 คน และผู้หญิง 412 คน รวมเป็น 1,050 คน จำนวนครัวเรือน 480 ครัวเรือน ตำบลพะวอ ตั้งอยู่บนแนวเขา ถนนธงชัย ระหว่างทาง ตาก - แม่สอด เดิมพื้นที่บริเวณดังกล่าว ชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง เผ่ามั่ว เผ่ามูเซอ เผ่าลีซอ ตั้งถิ่นฐานอาศัยตามแนวภูเขาสมัยสุโขทัยตอนปลาย ล่วงเข้ามาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ไทยรบกับพม่าตลอดเวลา และในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ตั้งด่านขึ้นเป็นด่านหน้าชื่อว่า ด่านแม่ละเมา มีหลักฐานปรากฏอยู่ที่ หมู่ 1 ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สถานที่นั้นตรงกับโรงเรียนบ้านแม่ละเมา ต่อมาพม่ายกกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาชาวเขา ที่ตั้งอยู่ตรงด่านช่วยกันรบโดยมาทหารกระเหรี่ยงชื่อว่า “พะวอ” นำรบจนชนะพม่าและต่อมาได้เรียกชื่อตำบลว่า ตำบลพะวอ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา วิถีชีวิตของคนพะวอ เป็นวิถีที่เรียบง่ายอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน คนพะวอมีความรักและห่วงหาพันธุพยากร ธรรมชาติที่ตนมีอยู่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมไปถึงการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรักใคร่สามัคคีกัน อาชีพหลักเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 48 รับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 10 ข้าราชการและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 5 นอกจาก ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ยังมีสถานที่สำคัญ คือ วัดเซตวันคีรี ศาลเจ้าพ่อพะวอ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นคือ การเที่ยวชมริมแม่น้ำ การล่องแก่ง ทำอาหารจากกระบอกไม้ไผ่ ประเพณีที่มีชื่อเสียง คือ การรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีจี่ข้าวหลาม และยังมีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำไหลผ่าน 1 คือ แม่น้ำแม่ละเมาหรือลำห้วยแม่ละเมา ตำบลพะวอ ที่ไหลผ่านตำบลด่านแม่ละเมา ตำบลพะวอ และตำบลแม่กาษา ไหลลงสู่แม่น้ำเมยในเขตท้องที่ ตำบลแม่กาษา ลำห้วยนี้

ส่วนใหญ่ใช้เป็นเส้นทาง แบ่งอาณาเขต ระหว่างตำบลพะวอ กับตำบลด่านแม่ละเมา (องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ, 2554)

2. การวิเคราะห์การท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ภาพที่ 2 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
ที่มา: คณะผู้วิจัย 2566

การท่องเที่ยวชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จะเน้นการท่องเที่ยวตามฤดูกาล ในช่วงฤดูร้อนจะมีการท่องเที่ยว และเพนียดอยู่ใกล้ริมแม่น้ำ ประเพณีที่จัดคือ การรอน้ำดำหัวผู้สูงอายุ จัดขึ้นทุกปี บริเวณริมแม่น้ำ สะพานข้ามฝั่งแม่ละเมาในตัวหมู่บ้านหรือชุมชน และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชมธรรมชาติริมแม่น้ำ ตามชื่อของทำน้ำต่างๆ เช่น ทำน้ำห้วยสุกรี ทำน้ำห้วยอิบุญ ทำน้ำแม่ละเมาอีโคแคมป์ แต่ละทำน้ำจะมีเจ้าของเป็นของตัวเอง ส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชน ที่มีพื้นที่ของตัวเองอยู่ใกล้ทำน้ำแล้ว มีการเปิดพื้นที่ให้บริการ นั่งแพริมน้ำ แสงทำ เล่นน้ำธรรมชาติ ทำให้มีกิจกรรมในพื้นที่ของตัวเองแล้วเชิญชวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวชมธรรมชาติ

ในช่วงฤดูฝนจะมีกิจกรรมที่โดดเด่นของตำบลพะวอ คือ กิจกรรมการล่องแก่งแม่ละเมา เป็นที่ชื่นชอบของคนรักการท่องเที่ยวสายธรรมชาติ เป็นล่องแก่งที่ไม่รุนแรงมาก มีความปลอดภัยสูง อยู่ในระดับ 2-3 เท่านั้น ยิ่งในช่วงหน้าฝนที่น้ำในลำน้ำแม่ละเมากำลังได้ที่ เหมาะสมกับกิจกรรมทำท่ายเล็ก ๆ ในการล่องแก่งระดับน้ำไม่ลึกมากนัก พายสนุกได้ทั้งครอบครัวที่ใช้เรือยางอย่างดี หนา ทน และต้องใส่เสื้อชูชีพ เพราะความปลอดภัยต้องมาก่อน บริเวณสองข้างทางเขียวชอุ่มสดชื่นมีการตกปลาไว้เป็นระยะเพื่อใช้ประกอบอาหารเมื่อมาถึงจุดพัก ระหว่างทางล่องแก่ง จะมีแก่งให้ลื่นกันพอสมควร ไม่รุนแรงมากนัก ระยะทางการล่องแก่งแม่ละเมาจะมีอยู่ 3 ช่วง ช่วงที่ 1 ใช้เวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง ช่วงที่ 2 ประมาณ

5-7 ชั่วโมง และช่วงที่ 3 เป็น 2 วัน 1 คืน จะเลือก ล่องแก่งช่วงไหนขึ้นอยู่กับระยะเวลาของเรา เมื่อถึงจุดพักนักท่องเที่ยวจะได้ชมการหุงข้าวจากกระบอกไม้ไผ่ อย่างนุ่มจากตะแกรงไม้ไผ่ ปิ้งปลาที่ตากได้ระหว่างทาง รับประทานอาหารจากกระบอกไม้ไผ่ หากใครมีเวลาอยากจะทำล่องแก่งแบบค้างคืนจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของชนเผ่าปกากะญอด้วย ส่วนมากมักจะเป็นชาวต่างชาติที่ให้ความสนใจ อยากให้คนไทยได้ลองสัมผัสการท่องเที่ยววิถีธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น (Vacationist, 2023) นอกจากจะมีการท่องเที่ยวแบบผจญภัยแล้ว ก็ยังมีการท่องเที่ยวแบบพักผ่อน คือมีรีสอร์ทเปิดให้บริการ ชื่อว่า สวนป่าแม่ละเมา การท่องเที่ยวในฤดูฝนมักจะมีเรื่องให้ประทับใจอยู่เสมอ โดยเฉพาะ “สวนป่าแม่ละเมา จังหวัดตาก” หากได้มาที่นี่ อาจทำให้หลงรักฤดูฝนไปเลยก็ได้ สวนป่าแม่ละเมา จังหวัดตาก” สวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แห่งนี้พัฒนาให้เป็นสถานที่พักผ่อน สันทนาการ พร้อมทั้งพัก ตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติและโอบล้อมด้วยขุนเขา มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี สวนป่าแห่งนี้ยังเปิดให้บริการบ้านพักทรงเอเฟรมอยู่ท่ามกลางสวนป่าเศรษฐกิจที่ให้บรรยากาศแคมป์ปิ้ง ในอัตราคืนละ 600 บาทเท่านั้น บรรยากาศโดยรวมของสวนป่าแม่ละเมา นับว่าเป็นอีกหนึ่งสวนป่าที่คงความเขียวขจีของธรรมชาติได้อย่างดี ซึ่งในทุก ๆ เช้า จะสามารถเห็นไอหมอกอยู่บริเวณรอบ ๆ สวนป่า ยิ่งโดยเฉพาะหลังจากฝนตก นักท่องเที่ยวจะพบกับทะเลหมอกผืนใหญ่โดยไม่ต้องรอให้ถึงฤดูหนาวกันเลยทีเดียว นอกจากนี้สวนป่าฯ ยังอยู่ติดกับลำห้วยแม่ละเมา หากนักท่องเที่ยวสนใจที่จะล่องแพ ชมธรรมชาติ หรือล่องแก่งทดสอบความกล้า ก็มีบริการจากชุมชนรอบข้างคอยให้บริการอีกด้วย (Sirirat Manoi, 2019)

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประกอบด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Activity) การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) และประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) ดังนี้

3.1 กิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Activity)

สามารถส่งเสริมและต่อยอดกิจกรรมจากฐานต้นทุนชุมชน ชุมชนต้องออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องมีการบริหารจัดการด้วยตนเองที่สามารถส่งมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว สามารถค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน และสร้างนักเล่าเรื่องภายในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อันดีร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยว และชุมชน การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งตรงตามความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงความหลากหลายและความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยวจะช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยว เพื่อสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่

ผู้ประกอบการอาจส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนนำความคิดสร้างสรรค์ มาใช้ในการต่อยอดผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าในวิถีชีวิต และศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น โดยอาจให้สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาอาชีพ มาให้ความรู้ และฝึกสอนวิชาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อเกิดการต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนมีอยู่ซึ่งอาจพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว หรือสินค้า เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจต้องการเรียนรู้ จัดให้เยี่ยมชมบ้านเรือน เยี่ยมชมธรรมชาติ ท่องเที่ยวริมน้ำหา กิจกรรมเสริมในสถานที่นั้น ๆ ให้น่าสนใจ และน่าจดจำมากขึ้น เช่น การทำอาหารในไม้ไผ่ ทำขายหรือสอนให้นักท่องเที่ยวได้ลองทำหุงข้าว ทำแกงในไม้ไผ่ กิจกรรมหาปลาในน้ำ แล้วนำมาทำอาหาร

นอกจากนี้การล่องแก่ง ควรจะมีการเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่น ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การพานักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต บ้านเรือนที่เรียบง่าย และมีเสน่ห์ของตำบล และชมธรรมชาติสองข้างทางเข้าหมู่บ้าน เพราะมีความร่มรื่น และสวยงามเป็นพิเศษธรรมชาติเขียวชอุ่ม แล้วก่อนจะส่งนักท่องเที่ยวกลับ ควรมีการพาไปซื้อของที่ระลึกของตำบล เช่น อาหารพื้นบ้าน ผักพื้นเมืองต่าง ๆ เพื่อกระจายรายได้ให้คนในชุมชน

3.2 การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing)

ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรม และเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนัก และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งชุมชนต้องหาจุดเด่น อัตลักษณ์ของชุมชนนำเสนอวิถี อัตลักษณ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งถือเป็นจุดแข็ง และโอกาสที่จะให้ผู้รู้ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาดูแลอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงการสร้างสรรค์จากวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

ผู้ประกอบการ อาจส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรม เห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนัก และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดให้เยี่ยมชม บ้านเรือน เยี่ยมชมธรรมชาติ ท่องเที่ยวริมน้ำหา กิจกรรมเสริมในสถานที่นั้น ๆ ให้น่าสนใจและน่าจดจำมากขึ้น ให้เข้ามาเยี่ยมชมศึกษาประเพณี พิธีกรรมที่จัดขึ้น เช่น ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีรดน้ำ คำหัวผู้สูงอายุ ชุมชนอาจพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในวิถีถิ่น เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น การนำเสนอข้อมูล การสาธิต การจัดเตรียม อุปกรณ์ และการสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้น เสริมสร้างการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

3.3 ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience)

การท่องเที่ยววิถีถิ่นทำให้เกิดประสบการณ์ สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เพราะ นักท่องเที่ยวมาด้วยใจที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิต ได้รับประสบการณ์ที่มีความแตกต่าง และซึมซับความสวยงามของธรรมชาติ การใช้ชีวิตที่เรียบง่ายของชุมชน และการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล

ซึ่งนักท่องเที่ยว สามารถได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทั้งการล่องแก่งแม่ละเมา การทำอาหารในไม้ไผ่ การจับปลา เก็บผักมาปรุงอาหารทาน การท่องเที่ยวชมบ้านเรือน และธรรมชาติสองข้างทางเข้าหมู่บ้าน และริมทำนน้ำหลาย ๆ ทำน้ำ โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำ นำเสนอเรื่องคุณค่าการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ลงลึกเพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่าง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการ และชุมชน ส่งเสริมการได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทั้งการล่องแก่งแม่ละเมา การทำอาหารในไม้ไผ่ การจับปลา เก็บผักมาปรุงอาหารทาน การท่องเที่ยวชมบ้านเรือน และธรรมชาติสองข้างทางเข้าหมู่บ้าน และริมทำนน้ำหลาย ๆ ทำน้ำ โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำได้ด้วยตนเอง และได้แลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย กิจกรรมการท่องเที่ยว การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน โดยสามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถส่งเสริม และต่อยอดกิจกรรมจากฐานต้นทุนชุมชน ชุมชนต้องออกแบบกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องมีการบริหารจัดการด้วยตนเอง ที่จะสามารถส่งมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวได้ สามารถค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน และสร้างนักเล่าเรื่องภายในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อันดีร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งตรงตามความสนใจของนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับ ปวีณา โทนแก้ว (2542) ที่กล่าวว่าความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบกิจกรรมมีความ สำคัญต่อเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้สำคัญในรูปเงินตราต่างประเทศ ช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินของประเทศ กระตุ้นการสร้างงาน และรายได้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตรา และกระจายรายได้แก่ท้องถิ่นรวมทั้งกระตุ้นการผลิต และธุรกิจบริการต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับ นนลณีย์ วรจรัสวิทย์ และคณะ (2562) ที่กล่าวว่าการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้รายได้จากการท่องเที่ยวขยายตัว และเมืองที่มีศักยภาพควรได้รับการสนับสนุนในด้าน การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดผู้มาเยือนและกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่าย

2. การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรมและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนักและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งชุมชนต้อง

หาจุดเด่นอัตลักษณ์ของชุมชน นำเสนอวิถีอัตลักษณ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน สอดคล้องกับ Richards G. (2010) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการเพิ่มทักษะให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาทักษะของนักท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้น ได้จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านกระบวนการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ เชษฐ์ นิมมาทพัฒน์ และคณะ (2558) กล่าวว่า การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนคือ การที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันมารวมตัวกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมสร้างความเข้าใจ หรือพัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ

3. ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยววิถีถิ่นทำให้เกิดประสบการณ์สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เพราะนักท่องเที่ยวมาด้วยใจที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิต ได้รับประสบการณ์ที่มีความแตกต่าง และซึมซับความสวยงามของธรรมชาติ การใช้ชีวิตที่เรียบง่ายของชุมชน และการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทั้งการล่องแก่งแม่ละเมา การทำอาหารในไม้ไฟ การจับปลา เก็บผักมาปรุงอาหารทาน การท่องเที่ยวชมบ้านเรือน และธรรมชาติสองข้างทางเข้าหมู่บ้าน และริมทำนน้ำหลาย ๆ ทำนน้ำ โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำ นำเสนอเรื่องราวและคุณค่าผ่านการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ลงลึกเพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่าง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ (2554) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยว และเจ้าของพื้นที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างกันผ่านการลงมือปฏิบัติซึ่งจะเป็นกระบวนการสำคัญ ที่จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน อันจะทำให้เกิดความเข้าใจอันลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยที่คุณสมบัติในเชิงพื้นที่ และกระบวนการนี้มีความสอดคล้องกับนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และยังสอดคล้องกับ ภราเดช พยัฆวิเชียร (2542) และ ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจ และเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน (2561) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในส่วนหนึ่งของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นที่สุดคือการสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชนส่งเสริม เพิ่มเติมในด้านเศรษฐกิจของชุมชน และสังคมองค์ประกอบความรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ความไม่รู้ในด้านต่าง ๆ ถ้าชุมชนไม่มีความเข้มแข็งก็จะเป็นการการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีที่ และจะเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์มั่นคงรวมถึงความก้าวหน้า นอกจากนั้นธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนจะต้องนำรายได้กลับคืนแก่ชุมชนท้องถิ่นเกิดประโยชน์ได้มากที่สุดร่วมกันกับผู้ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นจึงจะเกิดความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ควรมีการพัฒนาในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน และความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น อีกทั้งยังให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมด้านประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน นักท่องเที่ยวสามารถได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยนักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำ นำเสนอเรื่องราว และคุณค่าจากการสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่าง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ชุมชนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ของตนเองและชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือในการวางแผน และการดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ผลการศึกษาพบว่า ทูทางวัฒนธรรมของตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก คือ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือน ธรรมชาติ ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ และเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ซึ่งยังไม่ได้มีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึกอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจมีการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเหล่านี้ เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้ผู้ที่สนใจหรือนักท่องเที่ยวในการส่งต่อข้อมูลและสร้างการรับรู้สู่การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

2. ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ยังขาดอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้ควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและภาพจำให้กับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(2560). การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. สืบค้นจาก: <http://www.trdnrru.net/img/poster1/project01.pdf>.
- ชัยรัตน์ จุสปาโล.(2561). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภายใต้ อัตลักษณ์และวิถีของท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบ: นครศรีธรรมราช พัทลุงและสงขลา. สืบค้นจาก: https://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=RDG5950124.
- เชษฐ นิยมมาทพัฒน์, สติระ ราชรินทร์, อุดม แหวนคำ. (2558). การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศาสนาและวัฒนธรรมการเทศน์มหาชาติ จังหวัดน่าน – แขวงไชยบุรี สปป.ลาว. สืบค้นจากจาก: <http://mcuir.mcu.ac.th:8080/jspui/handle/123456789/338>.
- นนถนีย์ วรรณสวัสดิ์, ภัทราวดี มากมี, พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2562). การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตลุ่มแม่น้ำบางปะกง.สืบค้นจาก : <http://www.ojslib3.buu.in.th/index.php/search2/article/view/6357>.
- ปวีณา โทณแก้ว. (2542). ความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบกิจกรรม. สืบค้นจากจาก: <http://www.repository.cmu.ac.th/handle/6653943832/21602>.
- พจนา สอนศรี. (2546). การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. เอกสารการสอนชุดวิชาหน่วยที่ 8-15. นทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภราเดช พันธ์วิเชียร. (2542). นโยบายอุปสรรคของรัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รพีพัฒน์ เกษโกศล. (2557). การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้า และพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราไพร แก้วสุริยะ. (2549). รูปแบบการท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21. กองส่งเสริมการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจ และเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน. 2561. การท่องเที่ยวชุมชน. สืบจาก: <https://www.gsb.or.th/getattachment/36295a2d-1>.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, พิเชฐ สายพันธ์, อรุมา เตพลกุล และธีระ สินเดชารักษ์. (2554). ต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
- องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ. (2554). ข้อมูลทั่วไปของตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. สืบค้นจาก : <https://www.pawor.go.th/condition.php>.

- Sirirat Manoi. (2019). **สวนป่าแม่ละเมา**. สืบค้นจากจาก : <https://www.blog.chillpainai.com/post/2876/%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0>.
- TAT Review Magazine. (2015). **Thai tourism scenario 2020**. สืบค้นจาก: <http://www.etatjournal.com>. [in Thai].
- Vacationist. (2023). **ล่องแก่งแม่ละเมา ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**. สืบค้นจาก: <https://www.vacationistmag.com/maelamao-tak/>.
- Richards, G. (2010). **Creative Tourism and Local Development**. in Wurzbürger, R, et al. Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide. Santa Fe: Sunstone Press.
- Richards, G. W. (2011). **Creativity and Tourism: The State of the Art**. Annals of Tourism Research, 38 (4), 1225-1253.